

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an 160 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei.
Pe jumătate de an 80 „		
Pe un pătrar de an 40 „		
Un număr 3 Lei.		
Pentru străinătate pe un an 260 Lei.		

NOTĂ OFICIALĂ.

Nr. 4271 Sc. 1932.

Tinerii cari doresc să fie primiți în școala eparhială de cantori, să-și înainteze cererile lor Consiliului eparhial până la 1 Octombrie a. c.

La cereri se vor anexa următoarele documente:

1. Extras de botez;
2. Certificatele școlare — a cel puțin patru clase primare;
3. Atestatul de moralitate dela Oficiul parohial;
4. Certificat medical că petentul este absolut sănătos.

Spre orientare se comunică, că în școală se primesc tineri cu vârstă între 18—25 ani. Ei vor presta un examen de primire din scris, cetit și cântare, după care vor fi definitiv admiși în școală.

Toți elevii sunt obligați a locui în internatul școlii.

Taxa de întreținere e de 600 Lei lunar.

Anul școlar începe la 1 Noembrie a. c.

Caransebeș din ședința Consiliului eparhial ținută în 27 Iulie 1932.

3—3

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu

La trecutul diecezei Caransebeșului.

De: **Dr. Ștefan Pop**

Griselini, întâiul adevărat care a scris istoria Banatului nostru, spune, că pe vremea recuceririi acestei provincii de sub Musulmani, în Timișoara era episcop un anume *Vichentie Ioanovici* căruia i-a urmat energicul *Isaia Diacovici*, apoi că: „Acești episcopi fură îndrumați, ca pe baza

privileghiilor primite dela împărații *Leopold* și *Iosif I*, să instaleze preoții lor și să înființeze în fie care sat valah și sârb, câte o biserică după ritul lor“.¹¹⁸⁾

Din aceste cuvinte s-ar putea presupune, că *Griselini* crede, că *Vichentie Ioanovici* e episcopul ortodox care a spionat lui *Eugen de Savoya* și că tot *Vichentie Ioanovici* trebuie să fie unul din cei doi episcopi „schizmatici“, cari s’au sesisat cu mitropolitul *Beogradului Moisa Petrovici*, în 1721 în sinodul din *Timișoara*; ori că de nu e *Vichentie Ioanovici*, apoi e urmașul său *Isaia Diacovici*; despre care știm, că în 1691 e mânat de patriarhul *Arsenie III Cernoevici* la curtea din *Viena*, să aranjeze condițiile exodului sârbesc.

Griselini scria istoria sa între anii 1774—1777 deci la un jumătate de secol¹¹⁹⁾ numai după întâmplarea evenimentelor și așa putea ști multe și din mărturisirile „de visu“, ale unor persoane! Cu toate acestea în punctul celora despre cei doi episcopi,¹²⁰⁾ greșește!?

Nicolae Tincu Velea, protopop și emeritat profesor de teologie românească din *Vârșeț*, primul istoriograf bisericesc politic național la *Bănățeni*, tocmai invers spune, că adevărat, *Vichentie Ioanovici*, a urmat lui *Isaia Diacovici*! De sine înțales, că nu nemijlocit. Intre ei doi a mai fost

118) *Griselini* o. c. 112—3. Vezi aici nota 117.

119) *Idem* ibidem pg. V.

120) Episcopul *Vichentie Ioanovici*, e desigur *Vichentie Ioanovici* episcopul *Lipovei*, carele ajungc în 11 Septembrie 1726 episcopul *Aradului*. El e acela care a ajuns apoi în 1731 mitropolit al *Beograd—Carlovițului* — după decesul lui *Moisa Petrovici* — va încerca să unească pe *Sârbi* cu *Roma*. Cnf. mai neasc sus: pag. 32 cu nota 23; pag. 30 nota 4; pag. 37.

Am văzut mai sus pag. 81, că verosimil eppii *Vârșețului* și *Caransebeșului* o bună vreme la început nu aveau teritorii politicește și canoniceste preciz arondate! Așa e și în părțile: *Timișorii*, *Aradului*, *Ienopolea*, *Becicherec*, *Lipova*. *Vichentie Ioanovici* se va fi numit și al *Timișorii* deși nu rezida aci. Alt-cum avem probă, ca înainte de a ajunge la *Arad*, încă în 1724 se intitula: „al *Timișvarului* și al *Lipovii* și al altor districturi cari se cuvin“ *Lupaș* o. c. 134 n. 2 după *Io r g a*. Studii și Documente vol. XIII, pag. 89.

un Ioanichie *Martinovici*, la anii 1708—1717, (orică 1710—1721). Pe acesta îl confunda și identifică, cum am relevat mai sus.¹²¹⁾ cu Ioan Ioanichie *Vladislavlovici*.

Acest Isaia Diacovici, care încă pe la 1690, purta deja titlul de episcop al Ienopolei, (Boroșineu) în 4 Martie 1695, e instituit de împăratul Leopold I și de patriarhul Arsenie III Cernovici, de episcop al Timișorii și Ienopolei și de arhimandrit al claustrului Cruședol¹²²⁾.

Că unde domiciliu el stabil, ori că în acelaș interval locuia în mai multe localități, nu putem ghici? Destul și bine, că pe lângă: Cruședol, Lipova, Boroșineu Timișoara, Arad, dăm de ei și în îndepărtatul Becichereculmare; (azi aparține Iugoslaviei) unde pentru bunecii servicii, împăratul îi cinstise o pădure mare și o moară pe apă; ambele în imediată vecinătate cu sediul său din menționatul târgușor¹²³⁾. Prin 1706 se pare că se așează la Arad. Cel puțin la valeatul acestui an își cumpăraseră acolo un frumos și spațios intravilan, pentru a-și zidi casă¹²⁴⁾.

Nu s'a odihnit mult acest prelat din fire neodihnit și mobil, la Arad; unde el își strămutase acum definitiv scaunul episcopesc al Ienopolei, deoarece la 24 Mai 1708, (după alții însă numai în anul 1710) ia în primire scaunul mitropolitan din Cruședol! (alias Carloviț¹²⁵⁾).

Cum, cum nu, aici și acum nu ne preocupă latura aceasta gingașă a chestiunii; ajungă deocamdată numai atâtă, că cu toate promisiunile și încredințările solemne des repetate la augusta curte a Vienii, potențaii ei erau fără nici o omenie și rușine, față de biserica privilegiată a Ilirilor și Românilor!?

În anul 1706 se emit două patente regești din Viena; cari sacrileg și blasfem despoiau total pe nenorocitul bătrân Arsenie III Cernovici, (se scrie și Cernovici, Cernoici) de demnitatea și titlul său arhiepiscopesc și mitropolitan; apoi pe credincioșii legii pravoslavnice îi subordonează auctorităților bisericii Romano-catolice¹²⁶⁾.

121) Aici pg. 64 nota 63 și pg. 81—82.

122) Borovszky: l. c. 63575 (ist. județ. 346) Pesty: o. c. 353—355.

123) Lupaș l. c. 133.

124) Pesty, o. c. 354. După Fábrián Gábor: Arad vármegye leirása, pg. 133.

125) Tincu Velia: 106; 107; 110; 114; 111; 118; 122; Pesty o. c. 364.

126) Nu știu de se mai află ori nu, aceste nebune porunci și dacă da, unde sunt? Pare că s'au îngrozit și rușinat *părinții din societatea lui Iisus* de faptul lor monstru și așa *l-au anihilat!* Altcum de așa ideologie să nu ne prea mirăm. Pe ortodoxi, apusenii îi țineau până bine de curând ca necreștini. Așa îi cuprindeau în literile papali, așa în ale statului. Încă sub Iosif II, înțeleptul monah, ortodoxia noastră din Bucovina în toate cele administrative să submanuează catolicilor. (1783) La fel erau *păstorii* ortodoxii Ardealului, cari în treburi canonice, matrimoniale se judecau de consistoarele Blajului.

Până azi se păstrează în arhiva ministerului de finanțe din Viena „suplica“ lui Cernovici, în carea postula disperat reîntegrarea sa.

Încă în cursul acestui an închide ochii pe vecie patriarhul mazil, negreșit de marca supărare și rușine.

Despre acest act barbar zice lăudatul istoriograf Bănățan, ungarul Pesty Frigyes; că acest act până azi încă nu a fost învrednicit de cuvenita atențiune a istoriografilor. Ar fi vrednice de examinat cauzele cari au provocat patentele din vorbă. A le afla de sigur nu e greu!¹²⁷⁾ Se bagăm bine de seamă apoi, că acestea le zice un bărbat străin de ortodoxie și de Sârbi și de Români. Ba, ungarul Bănățan Pesty, e un pronunțat antagonist al naționalităților ungurene: contemporane și istorice.

Nebuna poruncă a nemților eterodoxi, nu putu să se mențină. Isaia Diacovici urcă tronul mitropolitan, cum văzurăm peste un an doi.

După moartea lui Diacovici, acela care va ajunge mitropolit la Carloviț se chema Vichentie Popovici Hadjilovici. El moare la 29 Octomvrie 1725, când cum bine se știe, succede Moisa Petrovici, mitropolitul vestit al Beogradului, carele împreunează mitropoliile Beograd—Carloviț în o mitropolie, cu rezidența în Carloviț. Moare la 7 August 1730 și îl moștenește Vichentie Ioanovici¹²⁸⁾.

Din trecutul nostru.

De Dr. Dimitrie Cioloca.

Tipărim de astădată o predică ținută în ziua „Adormirii preceștii“ la 1814, pe care protopresbiterul Ioan Tomiciu a rostit-o în prezența și la ordinul „înalt preaosfințitului Diețezalnic Domn Episcop“, în biserica catedrală din Caransebeș, cu care prilej Episcopul a pontificat s. liturgie. Din această cuvântare vedem totodată, că episcopul — eră Petru Ioanovici-Vidac — „din osârdia și râvna spre cercetarea bisericilor și a iubitei sale turme aflându-se aicia în părțile noastre“ — evident a făcut vizitație canonică, venind dela Vârșeț.

„În Caransebeș la Adormirea preceștii 1814.

Marto, Marto, te grijești și spre multe te silești, ci un lucru trebuiește“ Luc. 10. 41.

Alor Exelenție, înalt preaosfințitul Diețezalnicul Domnul Episcopul nostru, și împ: k: (esar.) st(etic) din lăuntru din oserdia și râvna spre cercetarea besericilor și a iubitei sale turme aflându-se aicia în părțile noastre, au binevoit astezi a ne bucura pre noi cu

127) Pesty ibid. 364.

128) Mai la deal pg. 63 nota 59.

sfnata sa față, înălțând cerescului părinte jertvă și rugăciune pentru păcatele omenești — și împreună cu noi serbând luminatul praznic de astezi al Adormirii Născătoarei de Dumnezeu și pururea fecioarei Mariei.

Cu prilejul acesta sau milostivit Arhipăstorul nostru a încredințat mie arhipăstoreasca sa voință și gândul — cu carele pofteaște pre noi pre toți ane învăță și pre scurt ane tâlcul, ce înțelege Dmnul nostru Iis. Hrstos prin cuvintele Sf. Evghelii de astezi, când zice, Marto, Marto te grijești și spre multe te silești, ci un lucru trebuiește. Deci vă rog, luați aminte bine și ascultați.

Marta și Maria, de care pomenește s. Evghelie, eră amândoo surori lui Lazar, celui cel înviasă Dm. Hs. și casa aceasta foarte o iubia D. Hs. pentru bunăcuviința lor și adeasă ori lua selaș la ei. Marta eră grijoasă, și se sârguia se fie toate după rânduiala bună în casă, și se ospătează pre iubitul seu Gost după cum se cuvine și se afla buzumenită cu lucrul — Iară sorsa Maria auzind învățăturile ce eșă din gura lui Is. uitasă și de mâncare și de toată grija cășii — și căzând la picioarele lui Is. asculta cuvântul lui. Martei au căzut aceaia cu necaz, che ei nu(i) pasă se vină și ia se grijească de prânz, pentru aceaia se plânsă cătră Is. și zisă: Doamne! au nu socotesci che soru mea singură mau lăsat ca se slujesc, ci zi ei casem ajute. Atuncea Dmnul Hs iau înputat ei și iau zis: Marto! doară gândesci tu che pentru ospățul teu am intrat eu în casa ta; de atăta te silești și țeah eșit din fire. Ști che nam venit semă ospătezi, ci ca se te ospătez eu pre tine cu hrana cea cerească care sufletului trăbuiște — și soruta Maria iastă mai norocoasă decât tine — Partea cea mai bună și au ales carea nu se va lua dela dânsa.

Așa poate zice și Arhipăstorul nostru cătră noi astezi. Eu din râvna și dragostea păstoriei mele am venit pentru cercetarea turmei mele în părțile acestea în orașul acesta, și cercând se mă înșclintăz cum și cu ce pășune turma mea se hrănește și cum trăiaște? Am aflat che partea cea mai mare a turmei mele, a creștinilor miei se află insercinată cu multe griji, cu multe silință, însă tot cu de acelea griji cum vor sesă hrăniască, cum vor se să îmbrace, cum vor se să îmbogățească, cum vor se să capete Domnii și steri strălucitoare și fiindule vremile înprotivă. Ei și mai tare se grijesc și se gândesc, vai noao, che vom se perim, navem sporiu în lucrul nostru, ne izdau anii, reale vreami am ajuns, vai de noi ș. a. Așa mi să plânge clerul, așa norodul. Dar cu lucrul cel trebuincios, cu grija de hrana sufletului pre foarte puțin am văzut. Văzi besearica aceasta mare, frumoasă, împodobită, și mă bucură de o zidire Dumnezăiască ca aceasta și laud râvna noastră, laud bunătatea voastră: Iară bucuria mea aceasta îndată se întoarce întru mahnire și intristăciune mare, când văz besearica goală de creștini mai, de toți părăsită și uitată. Nu află creștini flămânzi și setoși de hrana sufletului, nui află chezuți la picioarele lui Hs. se asculte învățăturile lui, ca pre Maria. Îi află ca pre Marta confundăți cu grijile lumești — întreb: totdeauna așa e? mi să răspunde, mai tot așa. Apoi dar naveți drept avă plânge asupra vremilor și asupra timpurilor. Nu vă iastă dușman Dumnezeu! Părinte vă iastă, pre dreptate vă pedepsește. Ci vă amănuță ca se vă deștepăți din amețeața grijilor lumești, și se vă apucați de lucrul cel bun, carele numai acela unul trăbuiște.

Numai un lucru trăbuiște zice Dm. Hrstos; lucrul de carele au grijit Maria sora lui Lazar, acărtia slăvită faptă au rămas pentru veaci de pomenire în sfnta Evghelie. Lucrul, carele fecioara Maria intinerește și în toată viața ei lau avut, pentru carea sau încredințat a fi Maică lui Hs. Dumnezeu și după moarte cu trupul asă sui în Ceriu și a ședeă dea dreapta fiului ei. Lucrul cel mai trebuincios, carele face pre om și în lumea aceasta bun norocos și în ceialaltă lume fericit. Cu un cuvânt lucrul, cel pentru Mântuirea sufletului.

Iară case știți care iaste lucrul cel unul trebuincios pentru mântuirea sufletului, vă aduc aminte de cele doo porunci cari nileau încredințat Dmnul nostru Is. Hrstos și au zis che intru acele doo porunci toată leagea și proorocii atârnă — acestea sânt: I: de iubești pre Dmnul Dumnezeu tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu toată vârtutea ta. Și II: se iubești pre aproapele tău ca însuși pre tine. A iubi pre Dumnezeu așa se înțelege, ate sârgui din zi în zi ate face mai deplin întru cunoștința lui Dumnezeu, ate învăță ca sești voia și purtarea lui de Grija pentru noi și pentru toate făpturile din lume — ate desprinde și ate deda ca cu dragă voe și cu toată inima se plinești toate poruncile Lui și ate ferii în toată vremea și la tot prilejul, ca nici cu fapta, nici cu cuvântul nici cu gândul, cu știința ta și intradins se nu calci nici o poruncă nici din cele mai mici alui Dumnezeu iară de țisar întâmpla fără voia ta, sau do neștiință a vătemă cu ceva pre Dumnezeu, îndată sete căești, se plângi, și prin Ispovedenii seți ceri ertare păcatelor. Se nu lași nici o duminică sau prasnici, fără o mare neputință, a nu asculta Dumnezăiasca slujbă și învățatura Cuvântului Dumnezăesc, se cinstești și feațele ceale sfințite spre slujba lui Dumnezeu precum și cătră toate Țeremoniile bisericesti și așezământurile ce sânt alcătuite întru Merirea și cinstea lui Dumnezeu. Che numai intru acest chip se va arăta che iubești pre Dumnezeu.

Iară a iubi pre Aproapele său ca însuși pre sine, se înțelege, anu face noi altuia ce am vrea să nu ne facă noao alții. Și ce am vrea noi se ne facă noao alții, se facem și noi altora, aceasta iastă măsura dragostei. Din fire tot omul se iubește pre sine și ar vrea că nimenea se nui facă nici un rău. Se nul fure, se nul jefuiească, se nui aprindă casa sau fânul, se nul clevețească, se nul pârască, cu un cuvânt așa sântem noi făcuți, am vrea ca nimenea nici o pagubă se nu ne facă. Aceasta ce noao nu place nici altora nu place; deci nici noi nu trebuie se facem aceaia altora oameni. Din potrivă am vrea ca toți oamenii se vorbiască de noi bine; am vrea când avem lipsă de ceva seneajute. Am vrea când sânt în vreo stare mai înaltă, ca supușii se ne asculte cu toată voința și se ne cinstească, am vrea ca părinții și mai marii noștrii sene cruță și sene stăpânească cu milă și cu dreptate ș. a. Deci ce vream noi se ne facă alții se facem și noi altora. Deacă suntem în vreo stare strălucitoare sau în vreo dregătorie se stăpânim cu dreptate și cu pildă bună, de sântem supuși se fim stepăniți credincioși și ascultători. De trebuiește cumva ajutorul nostru se alerghem și din toată puterea se ajutem neuitându-ne la neam sau la leagea lui, che tot omul iastă aproapele nostru. Acesta iastă lucrul cel mai trebuincios, iubiților ascultători — aceasta trebuie se faceți și se pliniți deacă vă iastă voia ca și în lumea aceasta și în ceialaltă se vă fie

bine. Acest lucru au încredințat D: Hs. Mariei. Acesta și Arhipăstoriul nostru tuturor vil încredințează — tuturor zic — iară mai mult mai marilor și ocârmuitorilor celor ce sânt prestă alții mai mici privighetori — che după părere, oamenii cei mai proști nu ar fi așa stricați și atâta nepăsare de Besearică, de Religie și de bunacuviniță între cei supuși nar fi deacă ocârmuitorii, chepeteniile cei mai de frunte și mai învățați ar merge cu pildă bună înaintea lor. Aceștia bine să iee aminte ce fac, che vor da seama înaintea lui Dmnezău și pentru sine și pentru alții. Celui ce sau dat mult, mult seva cere dela dânsul.

La sfârșit vă încredințează Excelenția Sa pre toți Milii și acoperământului lui Dmnezău, și dând tuturor Arhipăstoria blagoslovenie vă gratulăruiaște praznicul de astăzi și din toată inima împreună cu mine vă pofteaște ca să vă blagoslovească Dmnezău, casele voastre, pruncii și dobitoacele, câmpurile și tot lucrul mâinilor voastre și sevă învrednicească praznicul de astăzi întru mulți ani cu pace și senătate al ajunge, și împărăția Ceriului adobândi. Amin.

Fală goală.

Zeci de planuri pentru zidire de biserici, de case parohiale și de alte edificii cu caracter bisericesc se strecoară an de an prin formele oficiului, prin care e inomis să treacă, ca să poată ajunge la realizare.

Din aceste planuri și actele lor însoțitoare avut-am îndestul prilej să ne convingem, că între voința și putința unor comune bisericesti este o totală lipsă de echilibru, ca să nu-i zicem, că este un abis, care împiedecă armonica conlucrare, ce ar fi să stăpânească raportul dintre plan și executarea lui pe teren.

Strădănia timpului nostru pare a fi, ca să se avânte, lucrând, „pe mare“, indiferent oare poate să țină piept cu nemiloasa realitate.

În fața lumii de astăzi numără exteriorul. Adecă să arăți mai mult decât ce ești, ca să seduci lumea în judecata ei asupra ta. Modestia, care ar trebui ocrotită ca și o plantă folositoare societății omenești, e desconsiderată ca buruiana de pe locuri dosnice.

În locul modestiei se înalță planuri îndrăznețe, uneori chiar neexecutabile, planuri cari întru nimic nu țin seamă de realitatea crudă, cu care nu te poți juca, căci te prăbușește când ți lumea mai dragă.

A face calcul pe nădejde, a plănui peste puteri, înseamnă a da dovadă de slăbiciune. Om tare e numai omul cumpătat, omul care când începe ceva, și duce acel început la bun sfârșit. Numai slăbănogul face planuri fără să le poată executa.

A prins și la noi moda, ca să-i zic așa, ca să se ridice ziduri, cari ani de zile își

cască goliciunea spre ceriu și spre sfiala celor ce le-au inițiat, dar n'au avut atâta prevedere, ca să le și poată termina. Pe calea aceasta se sporește numărul talentelor, cari încurcă trebile.

Am avut cazuri, când comune bisericesti au fost avertizate să nu plece la drum în scop de a zidi edificii impozante, fără a avea destule merinde în traistă, dar durere că prevenirea n'a fost luată în seamă. Ce a urmat? Diferende, procese, cheltueli, răspundere, ba într'un caz înregistrăm și scoaterea la licitație a nou ziditei, dar neterminatei biserici.

În fața acestui tablou cu înfățișare posomorită calea de mijloc a fost și o să rămână axioma înțelepciunii. Cine merge pe mijlocul drumului, n'o să cadă nici când în prăpastie. Echilibristica în dreapta sau în stânga ușor ne frânge capul, cum s'a întâmplat și o săse mai întâmplă cu cei ce nu se astâmpără.

Evoluția nu face salturi, ci se desfășură treptat. Cine sare deodată peste câteva trepte e condamnat să-și scrintească încheieturile.

De aceea cine vrea să înțeleagă, va înțelege, iar cine nu, rămâne ca să-și ispășească faptele.

A. Moaca.

Ce este un concordat cu Vaticanul?

de Isaia Suru.

Din toate acestea, susțin ei, reese, că concordatul este contract bilateral între papă — ca șef al Bisericii — și state, prin cari se rânduesc chestiuni de interes comun⁴⁴⁾, deși când vine vorba de dispozițiile sau concesiunile papei, din concordat, nu tăgăduiesc nici susținătorii acestei teorii, că acestea nu sunt excepții dela dreptul comun al Bisericii catolice.

Dar, admițând și aceasta, teoria privilegiilor nu poate sta în picioare față de teoria contractelor când este vorba de o altă chestiune și anume, dacă papa renunță la exercițiul unor drepturi, aceste concesiuni sunt avantaje pentru Stat — dealtfel după concepția catolică Statul ar fi un uzurpator — de altă parte obligându-se Statul să dea ce este dator, iarăși este un avantaj pentru Biserică, căci altfel nu le-ar acorda. Deci concordatul e un contract de avantaje reciproce, cari însă pe un alt drum nu s'ar putea obține. Din aceasta reese — zic catolicii⁴⁵⁾ — că concordatul ar fi un fel de contract

44) I. Reiner o. c. p. 657.

45) cfr. Demeuran 333.

sin-alagmatic așa cum l-au înțeles cei vechi, fiindcă dacă ar fi în sensul strict al cuvântului un astfel de contract, atunci ar însemna că papa e și creditor și datornic, pentru o prestațiune⁴⁶⁾. Contra obiecțiunii ce fac apărătorii teoriei privilegiilor că obiectul concordatelor nu poate fi obiectul unor contracte, aceștia răspund că acest obiect fiind raportul dintre Biserică și Stat, poate fi deci și obiectul unui contract.

Apoi papa nu-și leagă independența sa, căci odată ce rațiunea „aeternae salutis“ o pretinde, papa poate să denunțe concordatul. În timpul din urmă admit și denunțarea Statelor dacă interese superioare de Stat, binemotivate, o pretind. Acest sacrificiu îl face Vaticanul numai ca să fie întru toate ca și în tratatele internaționale și astfel să-și poată susține întru toate teoria tratatelor internaționale.

Contra teoriei legale, se obiectează, că însuși felul, formalitățile concordatului, o desmint. Corpurile legiuitoare numai o ratifică, deci nu emană dela ele. Chiar istoricul, conținutul concordatelor ne probează însă că ele nu sunt legi de Stat ci contracte.

Cât privește părerea lui Hübler este cu totul eronată — susțin ei — deoarece valoarea concordatelor nu a evoluat după cum a fost raportul dintre Stat și Biserică; deja din concordatul dela Worms se poate vedea un schimb de concesiuni reciproce — și Henric V face concesiuni și Calixt II, ambii folosesc cuvântul concedo. Deci o nuanță de contract sinalagmatic, se vede și de aici. Dar dacă privim chestiunea în fond și ținem cont de vremurile acelea medievale, chestiunea nu este tocmai așa de precisă, — deoarece Henric consideră ca un drept al papei, ceea ce zice că el cedează, iar papa ca un drept al său ceea ce cedează el. Deci concesiunile vin mai mult dela papă. El nici n'ar fi putut face concesiuni întocmai ca și papa, un astfel de lucru ar fi fost și ceva ilegal pe vremurile acelea, ar fi fost un „sacrilegiu“. Chiar dacă admitem că și în acest concordat e vorba de contract, părerea lui Hübler rămâne în picioare căci putea foarte bine ca, deja atunci să se afirme teoria coordonării raportului dintre Henric și Calixt, adică pentru Germania mai înainte ca pentru celelalte țări. Aceasta poate prin forța tucerurilor, dela sine, deoarece un drept natural îl îmboledea spre un astfel de raport.

Să examinăm acum, întrucât teoria contractelor corespunde adevărului și în celalalte

chestiuni. Condițiunea intrinsecă a unui contract este exprimarea în mod regulat a consimțământului reciproc, capacitatea juridică a contractanților, un obiect licit și posibil, în cazul nostru toate acestea privite din punct de vedere internațional⁴⁷⁾. Prima condiție de formă presupune cele două din urmă de fond. Prima condiție de fond e capacitatea juridică internațională. Aceasta la rândul ei presupune ca contractantul să fie subiect de drept internațional. Este ori nu papa o persoană internațională? (persoană înseamnă orice ființă capabilă de a contracta, de a avea drepturi și obligații⁴⁸⁾).

În cele următoare voi căuta să clarific această chestiune.

A) *Capacitatea juridică a papei de a încheia tratate internaționale.*

Capacitatea juridică este condiția fundamentală pentru a putea încheia un contract.

Dacă contractantului îi lipsește capacitatea juridică el nu este capabil de acte juridice și în consecință, acestea — în cazul nostru concordatul — nu pot avea efecte juridice. Numai din convențiile ce sunt acte juridice pot să ia naștere obligații⁴⁹⁾.

Dar ca cineva să aibă capacitatea juridică internațională, cum am mintit, trebuie să fie mai întâi persoană de drept internațional, adică subiect al acestui drept în sens propriu al cuvântului.

Ce este însă dreptul internațional? Drept internațional îl formează totalitatea principiilor după cari se rânduiesc raporturile dintre State⁵⁰⁾. Pentru ca o națiune întregă chiar, să poată intra în această asociație juridică a diferitelor state, al cărei drept constituțional îl formează dreptul internațional, trebuie să fie organizată, să-și aibe o existență garantată etc. Deci ca să fie membru în această asociație se cer unele condiții pe cari numai Statul le îndeplinește, astfel numai el se bucură de personalitate juridică și numai el poate contracta obligații⁵¹⁾.

Statul regulând dreptul pe teritoriul său, este persoană prin Excelență⁵²⁾. Prin urmare numai statele⁵³⁾ sunt persoane ale dreptului internațional. Oare aceste condiții ce se cer pentru a fi persoane internaționale își au ele vre-o rațiune? Răspunsul nu poate fi decât afirmativ. Iată de ce. Raporturile fundamentale

47) Bonfils o. c. p. 528 § 818.

48) Piedelievre o. c. p. 67.

49) St. G. Longinescu o. c. p. 111—112.

50) După Bluntschli o. c. p. 1 și 2.

51) Idem 64.

52) Idem.

53) cfr. Bonde o. c. p. 33 acest lucru îl recunosc toți autori de drept internațional.

46) Asta este caracteristica unor astfel de contracte G. Longinescu o. c. v. 2 p. 105.

ale Statelor⁵⁴⁾ în raporturile lor reciproce sunt de două feluri, primitive și secundare. Cele primitive sunt cele ce decurg din existența Statului „fără ele Statul nu există ca entitate politică independentă și suverană⁵⁵⁾. Acestea au la baza lor „principii clare și evidente, ce nimeni nu le poate nega fără o interpretare greșită a lucrurilor⁵⁶⁾. Aceste drepturi sunt inalienabile. Cele secundare sunt cele bazate pe tratate și obiceiuri, în vederea unor interese politice și economice, și ele pot suferi transformări, înstrăinări, etc. etc.

Statul are prin urmare drepturi absolute și relative⁵⁷⁾. În realitate nu e decât un singur drept fundamental al existenței din care decurge necesar dreptul conservării și a libertății⁵⁸⁾. Dreptul conservării cuprinde în sine pe al perfecționării, apărării și siguranței, iar dreptul libertății — ce are ca consecințe și responsabilitatea — cuprinde pe acela a suveranității interne (autonomie) și pe cel a suveranității externe (independență); suveranitatea internă cuprinde în sine deasemenea alte drepturi ca organizație politică liberă, îngrijire administrativă, dreptul de a legifera, de jurisdicție, de proprietate, etc. etc. iar suveranitatea externă cuprinde egalitatea juridică, respect reciproc, drept pasiv și activ de legăție, dreptul de a încheia tratate, liberul comerț etc. Prin urmare dreptul de a încheia tratate internaționale este un drept ce decurge din suveranitatea externă. Singura această suveranitate este de domeniul dreptului internațional. Ea se bazează pe cea internă. Din această suveranitate internațională, egalitatea juridică, vine faptul că Statul poate exercita și se poate bucura de cele ce decurg din participarea la asociația Statelor.

(Urmează)

ȘTIRI

Duminecă în 14 l. c. a cântat în biserică Corul Catedral de sub conducerea prof. de Teologie Constantin Vladu. Deasemeni a cântat acest cor Sâmbătă în 6 August din prilejul parastasului pentru eroii dela Mărășești contribuind astfel mult la solemnitatea serviciilor sfinte.

Alegere de protopresbiter. Joi în 18 luna curentă s'a întrunit în Mehadia adunarea protopresbiterală extraordinară pentru alegerea de protopresbiter în

tractul vacant al Mehadiei cu sediul în Orșova. Au fost 36 alegători, dintre cari 35 au votat cu preotul Iosif Câmpianu din Prigor, actualul administrator protopresbiter al Mehadiei, 1 bilă a fost albă.

Reveniri. În comuna Rudăria au revenit dela baptism la biserica noastră: Simion și Elena Șuta; deasemenea au îmbrățișat credința ortodoxă Anton Mudra, Iosif Dubois și Ion Borbiro foști romano-catolici.

Ce cuprinde doctrina hitleristă? Hitler, șeful naționaliștilor germani a seos de curând o broșură care rezumă pe scurt crezul doctrinei partidului său. Cea dintâi preocupare a lor este eliminarea din funcțiile statului a tot ceace este străin, indiferent dacă s'a naturalizat între timp. Interdicția plasării banilor în străinătate. Proteguirea la estrem a toate produsele și fabricatele germane, chiar dacă ar fi mai scumpe decât cele străine. Deci un fel de amestec de comunism și fascism, care dacă ar putea fi de folos — prin exemplul experienței fasciste — denotă totuș că e aumai o imitare, deci o slăbiciune a idolului german.

„Ortodoxia în Ticvaniu-mare” și „Pe pământul făgăduinței” urmează în numărul nostru proxim.

CONCURS.

Nr. 4142 Sc. 1932.

Pentru conferirea unei burse de 1000 (una mie) lei pe anul școlar 1932/1933 din fundațiunea „Dimitrie Peța” se publică concurs cu termen de 30 de zile dela data de mai jos.

Cei cari doresc să obțină această bursă, au să întrunească următoarele condițiuni respective să producă pe lângă cerere actele de mai jos.

1. Să dovedească înrudirea sa cu fondatorul respective că este fiu al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului.

2. Să producă estras de hotez.

3. Certificat de moralitate dela Oficiul parohia concernent.

4. Certificat școlar cu clasificăția din anul școlar 1931/1932.

Punctul 1. din concurs este a se înțelege așa, că în senzul literilor fundamentale sunt preferați tinerii înru-diți ca fondatorul dar că în lipsă acelora se poate acorda și altor fiii ortodoxi din eparhie.

Caransebeș, din ședința cons. eparhial ținută în 27 Iulie 1932.

3—3

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu

Licitațiune minuendă.

Pe baza incuviințării Ven. Cons. eparhial ddto. 1 August 1932 Nr. 4149 E. ex 1922, prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru acoperirea de nou și premenirea tablelor defectuoase cu tînchea zincuită dela acoperișul sf. biserici, partea deasupra altarului, din Bocșamontană pe ziua de 27 August 1932 orele 6 p. m.

Prețul de esclamarare este conform devizului de Lei 25.050 -- în care se cuprinde și prețul materialului pe care îl va câștiga comuna bisericcescă.

Licitanții au să depună vadiu de 10% din prețul de esclamarare.

54) După Bonfils o. c. p. 240 sq.

55) și 56) Idem.

57) și 58) Bonfils o. c. p. 142.

Contractul încheiat devine obligatoriu pentru întreprinzător imediat la data subscrierii, iar pentru comuna bisericăscă după aprobarea Ven. Cons. eparhial.

Lucrarea se va încredința aceluia întreprinzător în care cons. parohial va avea mai multă încredere.

Devizul despre lucrările ce au a se face se poate vedea ori când la Oficiul parohial ort. rom. din Bocșamontană.

Bocșamontană din ședința cons. paroh. ținută la 14 August 1932.

Petru Ieremia m. p. **Dimitrie Zgriban** m. p.
adm. protopresb. preș. cons. par. not. cons. par.

Doamna Anica Șt. Velovan mulțumește pe această cale Prea Onoratului Domn Protopresbiter Andrei Ghidiu și domnilor Preoți cari au oficiat la înmormântare: precum și întregului corp profesoral și învățătoresc din Caransebeș și împrejurimi, asemenea On. Redacții a Foi Diecezane, Societății Române de cântări și Muzică din Caransebeș și tuturor celor ce au luat parte la marea durere ce a încercat cu ocazia pierderii scumpului și neuitatului ei soț

Ștefan Velovan

fost director și profesor al Institutului Pedagogic din Caransebeș.

Direcțiunea Liceului „Traian Doda” Caransebeș.

Nr. 224-1932.

Inștiințare.

Direcțiunea liceului „Traian Doda” din Caransebeș aduce la cunoștința tuturor celor interesați că lucrările de începutul anului școlar 1932-1933 la acest liceu se vor face în ordinea următoare:

A) Inscieri.

a) Între 25-31 August se vor face înscrierile în clasele I, II, III, IV, V, VI și VII ale elevilor promovați în Iunie, înscrierile elevilor repetenți, precum și înscrierile la examenul de admitere pentru cl. I. și V.

Nu pot fi înscriși într-o clasă elevii declarați repetenți pentru a doua oară în acea clasă, nici elevii cari în diferite clase au rămas repetenți pentru a treia oară în cursul inferior și pentru a doua oară în cursul superior, fie că au urmat la o școală publică sau particulară ori s'au pregătit în familie.

b) Între 6-8 Septembrie se vor face înscrierile elevilor promovați sau repetenți în urma examenelor de corigență ținute între 1-5 Septembrie.

c) Între 11-12 Septembrie se vor face înscrierile elevilor ce au depus examene ca pregătiți în particular între 1-10 Septembrie.

d) Între 8-10 Septembrie se vor face înscrierile în clasa I pe baza rezultatului examenului de admitere ținut între 1-4 Septembrie, după ce s'au reținut cel mult 20% din locuri pentru repetenții clasei.

e) Între 12-13 se vor face înscrierile în clasa V pe baza rezultatului examenului de admitere ținut în Iunie și 7-12 Septembrie.

Elevii cari au promovat cl. IV la finele anului școlar 1931-1932 și doresc să continue cursul superior de liceu, vor fi înscriși în clasa V în baza examenului de admitere.

Înscrierea fiecărui elev se va face în baza unei cereri timbrate legal (formular tip, care se găsește la direcțiunea liceului).

Pentru înscrierea elevilor noi cererea va fi însoțită de următoarele acte:

1. Estrasul de naștere
2. Actul de botez
3. Actul de revaccinare
4. Actul de cetățenie pentru elevii de cetățenie străină.
5. Certificatul de studii.

Taxa de frecvență este de 1500 Lei plătită în 2 rate și anume:

a) rata I de 750 Lei la înscriere împreună cu taxa către Comitetul școlar și taxa specială care este de 450 Lei și obligatorie pentru fiecare elev.

b) rata II de 750 Lei după vacanța Crăciunului. Cererile de scutire de taxă de frecvență se adresează Direcțiunii Școlii odată cu cererea de înscriere, însoțite de dovezile ce le sprijină. Orfanii de războiu și fiii de invalizi sunt scutiți de taxa de frecvență în baza actelor și cererilor de scutire.

Elevii repetenți nu mai au dreptul de a beneficia de scutire de taxe, chiar dacă fac parte din categoriile de mai sus.

Elevii repetenți, reînscrisi în aceeași clasă sunt obligați a plăti o taxă de 500 Lei, iar elevii corigenți vor plăti câte 100 Lei pentru fiecare obiect de studiu sau dexteritate la care vor trebui să fie examinați în Septembrie.

În clasa I-a nu vor fi înscriși decât numai elevii cari la 1 Septembrie a. c. vor avea vârsta de cel puțin 10 ani împliniți și de cel mult 13 ani. Direcțiunea liceului acordă o dispensă de vârstă de maximum o jumătate de an sub etatea de 10 ani și peste vârsta de 13 ani. Dispense mai mari se acordă de Inspectoratul școlar Timișoara.

B) Examine.

a) Între 1-5 Septembrie examenele de corigență cu elevii ordinari.

b) Între 1-10 Septembrie examenele particulare diferență și corigență.

c) Între 1-4 Septembrie examenele de admitere în clasa I. cari se vor ține numai pentru cazul că numărul celor înscriși în această clasă va trece peste 50. Examenul de admitere pentru cl. I se va da dintr'o singură probă scrisă de limba română și o probă orală de cetire.

d) Între 7-12 Septembrie examenele de admitere în cursul superior (cl. V).

Se aduce la cunoștința generală că efectivul unei clase nu poate să treacă de 50 elevi în cursul inf. și de 40 elevi în clasele cursului superior.

Cursurile încep la 15 Septembrie orele 8 dimineața.

Elevii liceului sunt obligați a observa strict regulamentul în ceea ce privește uniforma care este obligatorie și în ceea ce privește locuința lor. Ei pot locui la gazde și în internatul Comunității de Avere.

Caransebeș, 18 August 1932.

Director, **M. Armaș**

Secretar, **Em. Demetrescu**

Scoala Normală de învățători din Caransebeș.

Nr. 901/1931-32.

AVIZ ȘCOLAR.

1932-1933.

Se aduce la cunoștință următoarele:

I. La Școala Normală din Caransebeș în anul școlar 1932-1933 se primesc în clasa I-a 30 elevi absolvenți a patru clase primare, dintre care 5 bursieri și 25 solvenți.

În clasa II-IV nu se primește nici un elev nou.

Toți elevii din clasa I-a trebuie să aibă etatea de 12-15 ani. Dispensă până la 6 luni acordă direcțiunea, iar mai mare ministerul; însă numai pentru cei mai tineri de 12 ani.

Toți elevii trebuie să fie absolut sănătoși și să aibă aptitudine muzicală, pentru ce vor fi examinați înainte de primire.

Elevii din clasa I-a vor da examen de admitere, care se va ține în 10 Septembrie 1932, dela orele 8 a. m. Acest examen servește totodată și ca examen de concurs pentru bursă și constă din două serii de probe: scrise și orale.

Probele scrise se fac din limba română și matematică;

Probele orale se vor da la limba română, matematică, istoria și geografia țării.

Elevii candidați la examenul de admitere și bursă vor trebui să-și înainteze, cererile la această direcțiune până la 8 Septembrie 1932.

La cerere vor anexa următoarele acte:

1. Certificatul de naștere dela oficiul stării civile.
2. Certificat de studii dela școala care a urmat-o.
3. Act de vaccinare.
4. Certificat de bună purtare, netimbrat, dela direcțiunea școlai la care a urmat.
5. Certificat dela primărie că este cetățean român.
6. Certificat dela perceptoratul fiscal, vizat de către administrația financiară, în care se va arăta amănunțit dările către stat, județ și comună ce le plătește părintele sau reprezentantul legal al elevului.
7. Certificat dela primărie în care să se arate amănunțit numărul copiilor și vârsta; starea civilă a fiecăruia și ce avere posedă părinții elevului.
8. Certificat dela primărie sau dela autoritatea la care servește sau a servit părintele elevului ca funcționar, în care să arate ce servicii civile sau militare aduce sau a adus statului în anii serviți.

Cererile necomplete nu se iau în considerare. Candidații, ca să se poată înscrie în școală, la examenul de admitere, trebuie să obțină media 6; iar, ca să li se acorde bursă, trebuie să obțină media cel puțin bine și să dovedească prin actele de mai sus că sunt săraci.

La înscriere, elevii vor da un angajament iscălit de elev și părinte, cu legalizarea semnăturilor de către primărie, că elevul va servi cel puțin 10 ani în învățământul statului și va face declarație că va achita taxele școlare impuse de comitet.

II. Examenele de corigență și cele integrale (pentru elevii cari, din cauză de boală, au fost absenți la examenul de fine de an) se vor ține cu începere dela ora 8 a. m. în ziua de 12 Septembrie 1932.

III. Înscrierile, atât ale elevilor noi, cât și ale celor vechi, se vor face în zilele de 12, 13 și 14 Septembrie 1932, dela orele 8-12 a. m.

Elevii cari nu se vor înscrie în zilele fixate nu se mai primesc.

IV. Inceperea anului școlar va fi la 15 Sept. 1932

V. Taxele școlare și de întreținere anuale:

1. 4800 Lei taxă de solvă.
2. 250 kg. grâu, 100 kg. porumb, 17 kg. fasole, 5 kg. ceapă, 80 kg. cartofi, toate de calitate bună. Cine nu poate aduce aceste alimente, le poate achita în echivalentul de 2000 Lei.
3. 300 Lei taxă pentru medicamente, excursii și bibliotecă dela toți elevii.
4. 500 Lei taxă pentru construcții, reparații și combustibil dela toți elevii.
5. 500 Lei taxă de instalare dela elevii noi cărora li se dă patul și vesela.
6. 150 Lei cauțiune dela elevii noi. Cei vechi vor întregi-o pe cea veche la 150 Lei.
7. 250 Lei taxă pentru spălătul rufelor și baie
8. 750 Lei taxă de membru în comitet.
9. 850 lei pentru hrana și întreținerea servitorilor. Orfanii de război și fiii de invalizi de război sunt scutiți de taxele de sub Nrii 3, 4, 5 și 8. Fiii învățătorilor sunt scutiți de taxa de sub Nr. 9. Taxa de solvă și de alimente (dela cei cari le achită în bani) se achită în 3 rate, și adevă: La înscriere solvenții 1920 Lei solvă, 800 Lei taxă de alimente; semibursierii 960 Lei solvă și 800 Lei taxă de alimente; bursierii 800 Lei taxă de alimente.

La 9 Ianuarie solvenții 1440 Lei solvă și 600 Lei taxă de alimente; semibursierii 720 Lei solvă și 600 Lei taxă de alimente; bursierii 600 Lei taxă de alimente.

La 1 Aprilie aceleași sume ca la 9 Ianuarie.

Alimentele se dau la înscriere, afară de cartofi, cari se vor preda în decursul lunei Octomvrie.

Celelalte taxe, afară de cea pentru cauțiune care toată se achită la înscriere, se achită jumătate la înscriere și jumătate la 9 Ianuarie.

Părinții salariați la lună pot achita lunar taxele de solvă și alimente.

Elevii, cari nu-și achită taxele la termenul fixat, se eschid din școală.

La instalarea în școală, elevii vor avea următoarele efecte: 4 cămăși de zi, 2 cămăși ne noapte, 4 izmene, 6 batiste, 6 perechi ciorapi, 2 cerșafuri de pat, 2 cearșafuri de plapomă, 3 fețe de perină, 1 plapumă sau pătură de lână, 1 cuvertură de pat (se va cumpăra prin școală spre a fi uniforme), 1 piepten, 1 perie de dinți și pastă de dinți, săpun, 1 perie de haine, 2 perechi de ghete, mosor cu ață albă și neagră, 2 perechi de ghete, 1 pereche pantofi de casă făcuți din postav acasă și una violină.

Asupra efectelor la înscriere fiecare elev va prezenta un inventar.

Uniforma, conform ordinului mai nou, e strict obligatorie. Elevii cari se vor prezenta cu haine civile noi în loc de uniformă prescrisă, nu se vor putea înscrie.

Elevii noi pot purta haine civile vechi, însă noi nu se admit decât uniforma.

E de dorit, ca fiecare elev să aibă un costum național, ca haine pentru serbări.

Ca externi nu se admit de cât elevii cari locuesc la părinții lor și aceia, cărora părinții le aduc alimente de acasă.

Bursieri nu pot fi decât elevii interni.

Caransebeș, 12 August 1932.

Director,

Secretar,

GHEORGHE NEAMȚIU IOAN I. LĂZĂRUICĂ